

tiam, litterasque ab illis accepimus, proque certo scimus, Auguste sanctissime, non tamen praeiudicium inde potest orbis terrae fieri universo” ».

ARTICULUS QUARTUS

Utrum vera Christi Ecclesia debeat esse Apostolica.

§ I.

Exponitur status quaestionis.

714. Ultima Ecclesiae proprietas, quam in Symbolo profitemur, est *Apostolicitas*; dicimus enim: « Credo... *Apostolicam Ecclesiam* ». Quod autem in Symbolo exprimatur potius causa *ministerialis* Ecclesiae, quam *principalis*, et sic dicatur *Apostolica* potius quam *Christiania*; haec inter alias ratio reddi solet, quod nempe appellatio *Apostolicae* plenior sit. Quando enim Ecclesia dicitur *Christiania* designatur solummodo causa *principalis*; quando vero dicitur *Apostolica* designatur causa *ministerialis* simul cum *principali*: Apostoli enim (*Missi*) nomen est essentialiter relativum, adeoque designat causam *ministerialem* cum sua dependentia a *principalii*.

715. Iamvero, Christi Ecclesiam debere esse aliquo sensu *Apostolicam* concedunt quotquot Christiani nomen sibi tribuunt. Sane Christus missionem dedit Apostolis instituendi seu fundandi Ecclesias per universum mundum (Joan. XX. 21.; Matth. ult.); Apostolus (Eph. II. 20.) admonebat fideles se superaedificatos esse « super fundamentum Apostolorum et Prophetarum »: S. Joannes (Apoc. XXI. 14.) dicit, se vidisse civitatem Jerusalem, nempe Ecclesiam, cuius murus habebat « fundamenta duodecim, et in ipsis duodecim nomina duodecim Apostolorum Agni ». Hinc illi ipsi qui solam fidem ad Ecclesiam constituendam requirunt, ipsamque fidem ad articulum *fundamentalem* de Christo reducunt (n. 639.), Ecclesiam *Apostolicam* dicunt, quatenus quoad hanc fidem con-

venit cum Ecclesia Apostolorum (1). Cum autem diversae sint sectae christiana, nec nisi una esse possit vera Ecclesia Christi quae proinde vere etiam sit Apostolica; maximi refert verum apostolicitatis conceptum definire.

716. Itaque Ecclesiae apostolicitas adaequata quadam, sed generali acceptione, importat « permanentem et non interruptam existentiam eiusdem Ecclesiae, quae fuit in Apostolis et ab Apostolis fundata »; hinc ea Ecclesia nunc dicitur apostolica, quae « identitatem habet cum primitiva Ecclesia Apostolorum ». Sed ut bene intelligatur in quo consistat haec identitas, tria institutorum genera in primitiva Ecclesia sunt distinguenda: Instituta *divina*, quae ab ipso Christo promulgata sunt: Instituta *divino-apostolica*, quae a Spiritu Sancto post Christi Ascensionem accepta ab Apostolis, ab ipsis primo sunt promulgata: Instituta *apostolica*, quae absque nova revelatione Apostoli sua pastorali auctoritate induxerunt (n. 321.).

717. Iamvero instituta primae et secundae classis pertinent ad illam Ecclesiae formam, in qua perpetuo perseverare debet; instituta tertiae classis pleraque quidem ab Ecclesia perpetuo servantur, non ea tamen sunt quae sint absoluta necessitate servanda. Cum enim apostolica potestas tota in Ecclesiam perpetuo transmissa fuerit, transmittitur etiam potestas abrogandi apostolica instituta, novaque Ecclesiastica statuta sanciendi. Dum hoc facit Ecclesia, tantum abest ut ab apostolica forma recedat, quin imo apostolica utitur auctoritate, ad quam essentialiter pertinet, ut a nulla queat creata voluntate ligari.

718. Ecclesia igitur *apostolica*, sub hac generali acceptione, ea est quae permanenter habet omnia quae ad eius essentiam, proprietates, dotes ex divina institutione pertinent; quae permanenter est societas visibilis, una in fide, in communione, in regimine; sancta excellenti quadam et perspicua sanctitate tum activa tum passiva, etc. Hinc, uti recte notat Perrone (de loc. theol. p. 1. n. 172.) cum aliis, apostolicitas sic intellecta non est

(1) Hinc Protestans Palmer (p. 1. c. 3.) seribit: « The Church of Christ is, by the admission of all parties, apostolical, or derived in some manner from the Apostles ».

quid distinctum ab Ecclesiae constitutivis et proprietatibus simul sumptis; sed eorum omnium coniuncta, continua et indeficiens existentia.

719. At vero, hic inquirimus *proprium* apostolicitatis conceputum, qui ab unitate ceterisque Ecclesiae sive constitutivis sive proprietatibus distinguitur: in quo ille ponendus est? Ecclesia dicitur *apostolica* triplici potissimum ratione: — 1) *origine*, quatenus in Apostolis fundata est — 2) *doctrina*, seu *fide*, quatenus illam fidem retinet, quam Apostoli praedicarunt — 3) *successione* seu *missione*, quatenus sinu suo complectitur qui in ordine hierarchico legitime ab Apostolis descendunt. « Ex origine etiam, inquit Cat. Conc. Trid. (de 9. art. Symb. n. 17.), quam revelata gratia ab Apostolis ducit, Ecclesiae veritatem agnoscimus; siquidem eius doctrina veritas est, non recens, neque nunc primum orta, sed ab Apostolis iam olim tradita, in omnem orbem terrarum disseminata... Spiritus Sanctus, qui Ecclesiae praesidet, eam non per aliud genus ministrorum, quam per Apostolicum gubernat. Qui Spiritus primum quidem Apostolis tributus est, deinde vero summa Dei bonitate semper in Ecclesia mansit ».

720. Verum — 1) apostolicitas *originis* est extra controversiam (n. 715.), eamque necessario supponit et includit apostolicitas *successionis*; nemo enim potest in Ecclesia Apostolis succedere in ordine hierarchico, nisi antea eumdem ordinem Apostoli tenuerint — 2) Apostolicitas *fidei*, quam Tertullianus (de Praeser. c. 33.) vocat *doctrinae consanguinitatem*, nempe cum doctrina Apostolorum, aperte constat, si semel demonstretur apostolicitas *successionis*; tum quia, ut probavimus (nn. 650. seqq.), vera Ecclesiae fides consistit in credendis omnibus veritatibus, quas Ecclesia (Apostoli eorumque successores) uti divinitus revelatas credendas proponunt; tum quia Apostolos eorumque successores, ut infra probabitur, instruxit Christus infallibilitatis charismate in fidei doctrina proponenda. Unde Patres apostolicam successionem quasi iure suo cum presumptione doctrinae apostolicae copularunt. « Eis », inquit S. Irenaeus (adv. haeres. l. 4. c. 33. n. 2.), « qui in Ecclesia sunt presbyteris obaudire oportet, his qui successionem habent ab Apostolis, sicut ostendimus: qui cum episcopatus successione » charisma veritatis certum « secundum pla-

citum Patris acceperunt: reliquos vero qui obsistunt a principali successione, et quocumque loco colligunt, suspectos habere, vel quasi haereticos et malae sententiae; vel quasi scindentes et elatos et sibi placentes » — 3) Tota igitur apostolicitas continetur apostolicitate *successionis*.

721. Id revera nomen ipsum indicat. *Apostoli* enim nomen, unde *Apostolicitas*, a graecis vocabulis derivatur $\alpha\pi\sigma$ et $\sigma\tau\omega\lambda\sigma$, quod idem est ac *cum mandatis missus*: agitur autem de apostolicitate, seu missione divina in negotio religionis, imo Religionis Christianae; nec enim Apostolos nominamus eos, qui divinitus missi sunt ante Christum. Apostolicitas ergo est illa legitima missio a Deo certis hominibus concedita Ecclesiam vice ministeriali propagandi, docendi, gubernandi. Cum vero Apostoli mortales sint, et perpetuam acceperint missionem; necesse est alios subrogari, qui decedentium haeredes et successores facti, missionem suscipiant et teneant, subsequentibus iterum ininterrupta serie transmittendam, usque ad consummationem saeculi. Igitur Ecclesia Apostolica ea est, quam primi Christi legati, seu Apostoli fundarunt et gubernarunt, ac etiamnum per eorum legitimos successores tenent ac gubernant. Ex his evidens est, verum apostolicae missionis et successionis conceptum exponendum esse, ut germanam Apostolicitatis ideam assequamur.

722. Age dum, quid est apostolica successio? Describi ea potest: « publica, legitima, perennis seu numquam interrupta personarum in locum Apostolorum ad regendam et pascendam Ecclesiam suffectio ». Dicitur — 1) *suffectio*, ut significetur successores Apostolorum non esse eorundem vicarios; sed gerere illud ipsum munus, quod Apostoli, quatenus ecclesiarum rectores et administratores, gesserunt — 2) Dicitur *publica*, cum enim agatur de auctoritate regendi externam et publicam societatem, constare debet per determinatos et omnibus notos characteres, quod hi et non alii apostolico muneri vere successerint — 3) Dicitur *legitima*, ut nimurum tum ex parte dantis potestatem, tum ex parte accipientis, tum ex parte modi, quo potestas confertur, ex iuris norma sit praestita transmissio — 4) Dicitur *perennis* seu *non interrupta*, tam scilicet *materialiter*, quatenus non desint omnino personae quae iugiter Apostolis substituuntur; quam *formaliter*,

^{+ Haec sunt principia ad probationem}

quatenus hae ipsae personae substitutae potiuntur auctoritate ab Apostolis derivata, ab eo illam accipientes, qui actu illam habet, et communicare potest.

723. Quae ut plenius assequamur, recolendum est in successoribus Apostolorum distingui posse ordinationem seu *consecrationem*, et vocationem seu *missionem*; et hinc duplicem potestatem, *ordinis* et *iurisdictionis*. Verum necesse non est, ut hic diserte de ordinatione agamus. Nam — 1) quae ad illam pertinent partim patent ex dictis de distinctione iuris *divini* inter clericos et laicos, partim ac praecipue traduntur in tract. de ordine — 2) Licet *successio Apostolica* necessario includat ordinationem, attamen in terminologia ecclesiastica nec solum nec principaliter significat successionem hominum, quae per iugem transmissionem characteris episcopalis ascendat usque ad apostolos: sed principaliter significat hominum successionem, quae per iugem transmissionem auctoritatis docendi et pascendi fideles ascendit usque ad Apostolos — 3) Ex legitimitate vocationis seu missionis per ceteras conditiones agnita, legitime infertur (si de Ecclesia sermo sit et de certo eius Capite, non vero de aliquo individuo) validitas ordinationis: si enim numquam in Ecclesia deesse potest apostolica successio, nec conditio aut elementum ad eam necessario requisitum — Cf. *de Virt. Infusis* (n. 501.).

724. At vero quoad *missionem*, seu collationem actualis et expeditae *iurisdictionis* in corpus Christi mysticum, quod est Ecclesia, notari debet — 1) quod potestas haec secus ac potestas ordinis amitti potest; ac proinde actus eiusdem potestatis illegitime exercitiae non modo sunt illiciti, sed etiam invalidi; cum, e contra, actus potestatis ordinis illegitime exercitiae sint illiciti, sed validi. Supponas, ex. gr., Episcopum haereticum aut schismaticum (agimus de eo qui vere accepit consecrationem Episcopalem) alium in Episcopum consecrare; hic valide consecraretur, et haberet potestatem ordinis, non vero *iurisdictionis*: secus enim hanc acciperet ab eo, qui illam non habet, quod certe repugnat.

2) Ut quis possideat *missionem apostolicam*, necesse est ut adhaereat centro unitatis, quod Christus instituit; si enim illi non adhaereret, iam esset extra Ecclesiam: qui autem extra Ecclesiam est, nequit potiri auctoritate illam regendi. Unde S. Gre-

gorius Nazianzenus (Or. in laudem S. Athanas. n. 8.) scribit: « Neque enim qui per vim irrupit, successor habendus est... nec qui leges violavit... nec qui contraria dogmata tenet... nisi quis fortasse ita successorem dicat, quemadmodum morbo sanitati, et tenebras luci, et tempestatem tranquillitati, et mentis alienationem prudentiae succedere dicimus ». Et S. Cyprianus (ep. 76.): « Ecclesia una est, quae una et intus esse et foris non potest. Si enim apud Novatianum est, apud Cornelium non fuit. Si vero apud Cornelium fuit, qui Fabiano Episcopo *legitima* ordinatione successit, Novatianus in Ecclesia non est: nec Episcopus computari potest qui evangelica apostolica traditione contempta, nemini succedens a se ipso ortus est ».

3) Cum in centro unitatis resideat plenitudo auctoritatis apostolicae, hinc fit ut illud communicare valeat apostolicatam et sanare quemcumque defectum qui apostolicati obstet. Fingas, ex. gr. aliquem baptizatorum coetum ab Eutychianis fundatum; ille profecto non erit *apostolicus*: at si deinde, haeresi abiurata, subiiceretur centro unitatis, eo ipso fieret pars Ecclesiae apostolicae; abdicata enim priori adulterina nativitate, veluti secundam legitimam obtineret. Fingas etiam coetum legitima auctoritate apostolica primo coadunatum, apostolicam successionem amisisse per separationem a centro unitatis: si deinde ad illud redeat, reparatur iactura facta originis apostolicae. Haec facile intelliguntur vel ex iis quae requiruntur ut quis fiat membrum alicuius societatis, vel ut aliqua provincia fiat pars alicuius regni.

725. Ex his sequitur corollarium maximi momenti, nempe *communionem cum centro unitatis sufficere ad agnoscendam apostolicatam*; si enim haec aliunde deesset alicui coetui, qui dicitur *christianus*, per ipsam adhaesionem centro unitatis, in quo est plenitudo apostolicae auctoritatis, suppleretur, uti diximus, aut obtineretur. Quare ut paucis perstringamus quae hactenus exposuimus, dicimus praefatam adhaesionem centro unitatis vere esse caput in tota hac controversia de apostolicitate Ecclesiae. Etenim *apostolica* dicitur Ecclesia origine, doctrina, successione (n. 719.); statuta apostolicitate successionis, recte infertur apostolicitas *originis* et *doctrinae* (n. 720.); apostolicitas vero *successionis* comprehendit ordinationem seu consecrationem et *missionem*

(n. 723.); legitima ordinatio merito supponitur aut infertur, si de legitima missione constet (n. 723.); ipsa legitima missio obtinetur aut suppletur per adhaesione centro unitatis. Ergo si probetur haec adhaesio, eo ipso ostenditur adaequata apostolicitas.

726. Haec est germana Apostolicitatis idea, quae vel sola expositione perspicua est; sed clarior fiet argumentis mox afferendis. Interim placet auctoritate Tertulliani (de Praescript. c. 32.) eam statim confirmare. « Caeterum », inquit, « si quae (haereses) audient interserere se aetati Apostolicae... possumus dicere: Edant ergo origines Ecclesiarum suarum; evolant ordinem Episcoporum suorum, ita per successiones ab initio recurrentem, ut primus ille Episcopus aliquem ex Apostolis vel Apostolicis viris, "qui tamen cum Apostolis perseveraverit," habuerit auctorem et antecessorem. Hoc enim modo Ecclesiae apostolicae census suos deferunt... Ad hanc itaque formam probabuntur ab illis Ecclesiis, quae licet nullum ex Apostolis vel Apostolicis auctorem suum proferant, ut multo posteriores, quae denique quotidie instituuntur, tamen in eadem fide conspirantes, non minus apostolicae depitantur pro consanguinitate doctrinae. Ita omnes haereses, ad utramque formam a nostris Ecclesiis provocatae, probent se quaqua putant apostolicas. Sed adeo nec sunt, nec probare possunt, quod non sunt, nec recipiunt in pacem et communicationem ab Ecclesiis quoquo modo apostolicis, scilicet ob diversitatem Sacramenti nullo modo apostolicae ».

727. Novatorum autem errores in hac re ad hos reduci possunt — 1) Verbo tenuis concedunt apostolicitatem doctrinae; sed eius verum conceptum pervertunt: errores iidem sunt, ac illi quos retulimus contra unitatem fidei — 2) Quoad apostolicitatem successionis imprimis recurrent errores, quos refutavimus adstruentes distinctionem ex iure divino inter laicos et clericos, et excludentes formam regiminis democraticam ab Ecclesia — 3) Qui ad eam, quam vocant *High Church*, pertinent praesertim inficiantur necessitatem communionis cum unitatis centro (1) — 4) Error

(1) Imo quandoque et hanc videntur admittere; siquidem Palmer (*Episcopacy Vindicated*, c. 2.) scribit: « We do not contend that unlawful consecrations transmit the apostolical jurisdiction »: et (on the *Church*, vol. I. p. 142.): « This succession from the Apostles is a certain note

igitur proprius huius loci est *extraordinaria missio*, quam confixerunt, ut obtegerent defectum apostolicitatis missionis et originis in suis sectis. Quando enim, aiunt, status Ecclesiae huiusmodi est, ut vel nulli possint vocatione ordinaria ad ecclesiasticas functiones obeundas constitui; vel qui sunt constituti, fidei morumque vitiis sint infecti, adeo ut et ipsorum emendatio sperari non possit; quando aliunde meliorum vocatio ordinaria sit impossibilis; tune, aiunt, nihil vetat quominus illi qui non sunt ordinarie vocati per extraordinariam vocationem munia apostolica obeant: immo, addunt, in eo Ecclesiae statu teneri quemvis in conscientia, vi communis christianorum omnium vocationis, pro viribus, apostolicis officiis fungi. Id vero contigisse autem Novatores in Luthero et Calvinio, qui praeterea occulto divino motu, adeoque extraordinaria vocatione, ad Ecclesiae reformationem suscipiendam sint excitati.

728. His itaque praestitutis —

§ II.

Solvitur proposita quaestio.

PROP. XXXI. 1. *Ecclesia Christi in Apostolis fundata, Apostolica semper perseverare debet, tum origine et doctrina, tum publica et perenni successione, qua numquam interpolata pastorum serie ab Apostolis profecta cum iisdem semper coniungitur* — 2. *quin inventa a Novatoribus extraordinariae missionis hypothesis, iuxta Christi institutionem et promissa, admitti ullo modo possit.* — 3. *Quemadmodum vero sola Apostolica successio satis ostendit Apostolicatatem originis et doctrinae* — 4. *ita solius centri unitatis legitima successio veram Apostolicam Ecclesiam manifestat.*

729. *Prob. prima pars I. quoad Apostolicatatem originis.* Ecclesia illa semper sit oportet quam Christus instituit: sed Ecclesiam Christus instituit in Apostolis, et per Apostolos eam pro-

of a Church, unless it be clearly convicted of schism or heresy ». Verum errant quoad naturam schismatis, ut vidimus agentes de unitate regiminis in Ecclesia.

pagari voluit: ergo Ecclesia debet semper esse origine Apostolica. Revera si ex una parte Christus Ecclesiam, perpetuo duraturam, condidit origine apostolicam; et ex alia, aliquando posset vera Ecclesia non esse una eademque cum ea quam fundarunt Apostoli: iam non una adstrueretur, sed duplex Ecclesia. Atqui Christus unam ex dictis, imo unicam esse voluit suam Ecclesiam. Ergo.

730. II. *Quoad Apostolicatatem doctrinae*. Fides Ecclesiae quocumque tempore non potest esse alia a fide et doctrina Christi: sed doctrina Apostolorum non est nisi doctrina Christi: ergo doctrina Ecclesiae debet semper esse doctrina Apostolica.

731. Hinc Patres constanter usi sunt *novitate* doctrinae, tamquam certissimo signo haeresis; ratum enim apud ipsos erat, Ecclesiae doctrinam seu fidem identicam debere esse cum doctrina Apostolorum. Ita, ex. gr., S. Irenaeus (adv. haeres. I. 3. c. 3.):^t « Traditionem itaque Apostolorum in toto mundo manifestatam, in Ecclesia adest respicere omnibus qui vera velint audire, et habemus annumerare eos qui ab Apostolis instituti sunt Episcopi in Ecclesiis, et successores eorum usque ad nos, qui nihil tale docuerunt, neque cognoverunt quale ab his [Haereticis] deliratur. Etenim si recondita mysteria scissent Apostoli, quae seorsim ac latenter ab reliquis perfectos docebant, his vel maxime traderent ea quibus etiam ipsas Ecclesias committebant. Valde enim perfectos et irreprehensibles in omnibus eos volebant esse, quos et successores relinquebant, suum ipsorum locum magisterii tradentes, quibus emendate agentibus fieret magna utilitas, lapsis autem summa calamitas ». — Tertullianus (de Praeser. c. 20.): « Apostoli primo per Judaeam contestata fide in Jesum Christum et Ecclesiis institutis, dehinc in orbem profecti, eamdem doctrinam eiusdem fidei nationibus promulgaverunt, et proinde Ecclesias apud unamquamque civitatem condiderunt, a quibus traducem fidei et semina doctrinae, caeterae exinde Ecclesiae mutuatae sunt, et quotidie mutuantur ut Ecclesiae fiant. Ac per hoc et ipsae Apostolicae deputantur, ut soboles Apostolicarum Ecclesiarum ». — S. Hieronymus (ep. ad Pammachium et Oceanum): « Quisquis assertor es novorum dogmatum, quaeso te, ut parcas Romanis auribus, parcas fidei, quae Apostolico ore laudata est. Cur post quadringentos annos docere nos niteris quod ante nescivimus? Cur profers in

^t Didicisti integrum quia magni momenti est.

medium quod Petrus et Paulus edere noluerunt? Usque in hanc diem sine ista doctrina mundus Christianus fuit ».

732. III. *Quoad successionem* — 1) Ecclesia nequit regi ac gubernari, nisi ea auctoritate, quam Christus instituit: id patet, tum quia Christus est auctor Ecclesiae, tum quia potestas regendi Ecclesiam est supernaturalis, ac proinde non nisi a Deo profici potest. Atqui Christus voluit, ut Ecclesia regeretur per auctoritatem apostolicam perpetuo duraturam in eorum successoribus. Ergo Ecclesia semper debet esse successione, seu regimine Apostolica — *Prob. min.* — a) Christus contulit Apostolis potestatem regendi Ecclesiam, eamque transmitti voluit eorum successoribus (nn. 482-84.; 524.) — b) Apostoli *praedicarunt* hanc suam a Christo acceptam potestatem. Ut enim sese fidelibus commendarent, saepe revocabant eis in memoriam eximiam illam potestatem regendi ac docendi, quam a Christo acceperant. Ita (II. Cor. V. 20.): « Pro Christo legatione fungimur tanquam Deo exhortante per nos »; (I. Cor. IV. 1.): « Sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei »; (I. Thess. II. 13.): « Gratias agimus Deo sine intermissione, quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus Dei, accepistis illud non ut verbum hominum, sed (sicut est vere) verbum Dei ». Hac vero persuasione praediti, exigunt a fidelibus hanc suae vicariae potestatis agnitionem, plenam scilicet obedientiam: ita (II. Cor. II. 9.): « Scripsi ut cognoscam experimentum vestrum, an in omnibus obedientes sitis »; (II. Thess. III. 14.): « Si quis non obedit verbo nostro, hunc per epistolam notate et ne commisceamini cum illo » — c) Apostoli *exercuerunt* eamdem potestatem; aliis *communicarunt*, ab ipsis *aliis communicandam* (n. 524. seq.).

2) Voluit Christus unitatem fidei, quae in eo consistit, ut fideles per orbem dispersi eas omnes credant veritates, quas Apostoli *praedicarunt*, eorumque successores proponunt credendas (nn. 650. seqq.). Atqui talis unitas, uti patet, haberi non posset sine apostolica successione; haec enim est unitatis fidei principium. Ergo debet semper in Ecclesia esse haec apostolica successio.

733. *Prob. secunda pars. 1. Ex Scriptura*. Nam — 1) reiicienda est hypothesis de extraordinaria missione, si ex Christi institu-